

og selv blive en Kilde til Fornøyelse, naar Surrogaterne havde mistet deres Kraft.

Upaavirket af Tidens Strømninger blev Kirkesangen dog ikke. Jo mere Musikkens Udvikling førte til en Forandring af dens Væsen, desto stærkere maatte Modsætningen mellem den lutherske Kirkesang og Eftertidens Musik træde frem. Vi ser derfor, ved Siden af en gradvis Degenerering af det oprindelige lutherske Melodistof, en Række Forsøg paa, til forskellige Tider at skabe nye Kirkemelodier i Tidens Aand og Stil. Men disse Forsøg var gennemgaaende paa Forhaand dømt til at mislykkes, fordi Musikken nu vilde noget helt andet.

Et tydeligt Eksempel har vi i den pietistiske Salmesang. Pietismens stærke Vækkelse fremkaldte nye Salmer og med dem nye Melodier, men disse Melodier var prægede af, at Musikken nu var sig selv nok. Det var smaa velformede Melodier, ofte særdeles nydelige, som en sød lille Menuet eller Sarabande, men uden Antydning af Forstaaelse af, at de skulde tjene Menighedens Fællessang. Det kan ikke undre, at Flertalet af disse Melodier forsvandt uden at efterlade sig mindste Spor.

Den grundtvigske Vækkelse framkaldte et nyt Væld af Melodier, den saakaldte kirkelige Romance. Men ogsaa disse Melodier var i deres Væsen fremmede for Kirken. Ulykken var, at man ikke forstod Forskellen mellem »Lied» og Salmemelodi, men rask væk overførte den verdslige Kunstsang til Kirken, idet man tog dens Evne til at kalde paa Følelsen som tilstrækkelig Anbefaling og glemte at spørge, af hvad Art denne Følelse var. Man tog det perifere lyriske Islæt hos Grundtvig som Paaskud til at gøre Melodierne helt lyriske. Derfor maatte Misforholdet mellem disse Melodier og Grundtvigs Salmer med Tiden gøre sig saadan gældende, at en fuldstændig Revision af Forholdet maatte blive Følgen.

Laubs Reform af Kirkesangen, hans Kamp for Reformationstidens Melodier og mod det 19. Aarhundredes kirkelige Romance, er ikke udsprunget af Enkeltmands personlige musikalske Sympatier og Antipatier, men bygger paa en klar Erkendelse af, hvad Musikken har villet og evnet gennem skiftende Tider. Ingen vil paastaa, at Laub i alle Enkeltheder skulde have truffet det rette, men det Grundlag, han har lagt, er ogsaa vort Grundlag og vil vedblive at være det, fordi vi som Laub mener, at kun den Melodi er en ægte Kirkemelodi, hvis eneste Maal er: i *Ydmyghed at tjene Menighedens Fællesskab.*

Jens Peter Larsen.

Märta Afzelius bonader.

Sedan Henrik Sörensens stora altarmålningar i Linköpings domkyrka i år godkänts, ha de nu provisoriskt uppsatts för att förses med lämplig omramning. Samtidigt arbetas med dekoreringsen av baksidorna, som skola prydas med stora vävnader. De utföras av fröken Märta Afzelius och vävas i Elsa Gullbergs ateljé. I dagarna har mittpartiet avslutats och med anledning därav kan följande meddelas rörande vävnadernas motiv och betydelse.

Vävnaderna, tre till antalet, fylla de tre baksidorna av Sörensens målningar. De skola dekoreras med framställningar ur skapelsen. Huvudtanken anknyter till första trosartikeln, varigenom även bilderna på denna sida av högaltaret ansluta sig till huvudtanken i Sörensens altarbilder: Jesu som logos, och ordet som fortlevande i nuets förkunsel.

De tre vävnaderna ha följande motiv. Den vänstra (sydöstra) skildrar växtvärlden, utgående från Bergspredikans ord: »Skåden liljorna på marken huru de växa». Den högre (nordöstra) skildrar djurvärlden och människan och utgår från ordet: »Se på fåglarna under himmelen». Mittpartiet, som utgör baksidan på den stora Kristusbilden, framställer skapelsen i kosmos och återger sol, måne, planeter och stjärnor. Som förenande text står under varje del ps. 424: 4 sålunda, att den vänstra vävnaden med växtvärlden är försedd med orden: »Om än varje gräs och strå på vår mark fått stämma och talande tunga». Den högra vävnaden har fått fortsättningen: »Om djurens och fåglarnas mäktig och stark som änglarnas röst kunde sjunga», och slutligen under mittbilden: Förmådde aldrig tillfyllest Guds Son, Vår Frälsare, Jesu, lova».

Den stora vackra tanken i hela altarprydnaden har därmed fått ett krön av imponerande mått. Rörande vävnaderna återkomma vi när de hunnit uppsättas. I stället följa här några rader, som konstnären *Henrik Sörensen* nedskrivit i djupaste beundran för skisserna till Märta Afzelius' mästerverk.

»*Märta Afzelius vaevnader.*

Förste egentlige möte med Märta Afzelius' vaevnadskunst var på den stor Stockholmsutställingen fornoen år siden. Hun hadde der sammen med Elsa Gullberg en overvældende fremvisning af sine verker fulde av en fantasifuld rikdom, som helt tog en.

Der er over hendes kunst en egen tyst hemlighed, og et hjerte fuldt af alvar og skjonhetslaengsel. Og hvor er den ikke indtagende kvindeligt.

Det er hendes eget vesen som i disse skjønne ofte henådede farver *toner* over hendes vaerk. Og fyldt af samme religiøse alvor som vor nordiske natur. Hvis farver synger igjen i hendes.

Det var en selvfølge, at hun skulde gjøre tapisserierne til Linköpingsdomen.

Den varme stengrå tonen som hendes trappepyramide bygger i — er ju kirkens egen skjønne tone.

Som kirkens virksomhet: stigende at løfte menneskeheten — *at gi den sjæl* — så mener også hun det samme med sit vaerks trappestige. Enside ordnende bevegelse til altervaerkets *favnende, horisontale* princip. At gripe om og fri menneskesjælen, bygge den op trinvis og så — forløst — å gi den vinger.

Alt dette i hendes blide kirkealvorlige kolorit, varmt svart, gråt, mildt gult og blått.

Et stort og originalt digt om verdernes gang i de evige baner — og de små menneskers skapelse — opstigen til lys og sine drømmes evighet».

B. Cnattingius.